

Onderzoeksprotocol

Noordelijke Rekenkamer

Inleiding

Met dit onderzoeksprotocol geeft de Noordelijke Rekenkamer aan welke fasen er in het onderzoeksproces te onderscheiden zijn en op welke wijze zij daarover communiceert met betrokken partijen.

Overigens geldt dit voor 'reguliere' onderzoeken. De onderzoeken bij instellingen waar de Noordelijke Rekenkamer krachtens artikel 185 Provinciewet bevoegd is onderzoek te doen, kennen een iets afwijkende aanpak. Deze afwijkingen hebben te maken met het in kennis stellen van het voornemen een onderzoek te doen en het toezenden van het rapport. In dit protocol worden deze afwijkingen buiten beschouwing gelaten.

programmering en onderwerpkeuze

Een onderzoek vloeit logischerwijs voort uit het onderzoeksprogramma. Dit programma is afgeleid van de onderzoeksstrategie en samengesteld na weging van een aantal selectiecriteria. Deze hebben onder andere betrekking op het volgende:

- Het onderwerp is een structureel probleem en het onderwerp heeft maatschappelijke relevantie;
- Er is sprake van één of meer risico's;
- Het onderwerp betreft een taak van de provincie waarvoor het bestuur aanspreekbaar is op zijn verantwoordelijkheid voor het resultaat.

Daarnaast kunnen de financiële omvang van het onderwerp, of er eerder onderzoek verricht is en/of het lerend vermogen een rol spelen. De suggesties van de Programmaraad worden meegenomen in de besluitvorming over het onderzoeksprogramma. Het vastgestelde onderzoeksprogramma wordt toegezonden aan Provinciale Staten, de Programmaraad, Gedeputeerde Staten en de ambtelijke top van de provincie. Bovendien wordt het op de website geplaatst.

Verzoeken tot onderzoek zullen in eerste instantie worden getoetst aan deze criteria. De afwegingen van de Noordelijke Rekenkamer om een dergelijk verzoek al of niet te honoreren, kunnen echter ook met andere criteria samenhangen.

Het onderzoeksprogramma geeft aan welke onderwerpen de Rekenkamer voornemens is te onderzoeken.

oriëntatie op en start van het onderzoek

Voorafgaand aan de start van een onderzoek vindt er oriëntatie op het onderwerp en op de context plaats. In deze fase zal het onderzoeksteam zoveel mogelijk globale informatie verzamelen om tot een goed onderzoeksvoorstel te komen. Deze oriëntatie wordt altijd aangekondigd bij de ambtelijke organisatie.

Het betreft immers een ‘vooronderzoek’ waarvoor informatie moet worden verzameld en opgevraagd. De oriëntatiefase wordt afgesloten met een onderzoeksvoorstel. Hierin staat beschreven wat er precies onderzocht wordt en waarom, op welke wijze het onderzoek wordt gedaan en langs welke ‘meetlat’ de provincie wordt gelegd.

In onderzoekstermen vertaald betekent dit dat in het onderzoeksvoorstel altijd zal staan:

- Doel- en probleemstelling
- Onderzoeksvragen die daarvan zijn afgeleid
- Aanpak en planning van het onderzoek en methoden & technieken
- Normenkader

Dit onderzoeksvoorstel wordt ter kennisneming toegestuurd aan college(s) van Gedeputeerde Staten en aan Provinciale Staten. Aan de directeur(-secretaris) van de betrokken provincie(s) wordt het onderzoeksvoorstel toegestuurd, vergezeld van het aanbod tot toelichting op het onderzoek en van de vraag om contactpersonen aan te geven. Zodra dit gebeurd is, kan het onderzoek van start.

uitvoering van het onderzoek

De uitvoeringsfase richt zich vooral op het beantwoord krijgen van de onderzoeksvragen. Afhankelijk van de doel- en probleemstelling, aanpak en de keuze voor bepaalde methoden en technieken wordt op verschillende wijze informatie verzameld. Dit kan variëren van deskresearch tot veldonderzoek. Altijd worden achterliggende documenten opgevraagd en meestal zullen er ook interviews worden gehouden.

Na analyse van de informatie en (eventuele) vervolg- of verdiepingsgesprekken, worden de antwoorden op de onderzoeksvragen opgenomen in een concept-nota van bevindingen. Hiermee wordt het onderzoek ook gesloten, hetgeen betekent dat nakomende informatie – behoudens uitzonderlijke gevallen – niet meer wordt meegenomen.

bevindingen en ambtelijk hoor&wederhoor

Deze concept-nota van bevindingen wordt voorgelegd voor ambtelijk hoor en wederhoor. Doel van dit onderdeel van het onderzoeksproces is om de bevindingen te verifiëren en feitelijke onjuistheden weg te nemen. Bij een omvangrijk en/of complex onderzoek zal gevraagd worden om vooraf de opmerkingen schriftelijk kenbaar te maken aan de rekenkamer.

Hierdoor kan in het gesprek de nadruk worden gelegd op hoofdlijnen en hoeven details niet meer besproken te worden. In de concept-nota van bevindingen zijn nog geen conclusies en aanbevelingen opgenomen. Indien noodzakelijk wordt de concept-nota van bevindingen aangepast en daarna definitief vastgesteld. Deze nota van bevindingen (die niet openbaar is) is de basis voor het concept-rapport.

concept-rapport en bestuurlijk hoor&wederhoor

De nota van bevindingen wordt als uitgangspunt genomen om te komen tot een rapport op hoofdlijnen. Uitgangspunt van de rekenkamer is dat haar rapporten niet meer dan 40 pagina's bevatten (bijlagen niet meegerekend). In het concept-rapport wordt een samenvatting gegeven van de belangrijkste bevindingen. Daar worden conclusies uit getrokken en op basis daarvan worden aanbevelingen voor (verdere) verbetering gedaan. De kwalificatie van de conclusie(s) hangt samen met ernst van de situatie in relatie tot het normenkader. De Noordelijke Rekenkamer onderschrijft het uitgangspunt van het lerend effect, zodat haar aanbevelingen bruikbaar en toepasbaar (moeten) zijn.

Het concept-rapport wordt voor bestuurlijk hoor en wederhoor voorgelegd aan betrokken college(s) van Gedeputeerde Staten. De rekenkamer vraagt om een bestuurlijke reactie op het rapport, vooral gericht op de mate waarin de conclusies worden onderschreven en de mate waarin de aanbevelingen worden overgenomen. Deze bestuurlijke reactie wordt altijd (eventueel in verkorte vorm) overgenomen in het eindrapport. Mocht daar aanleiding toe zijn, dan geeft de rekenkamer in het eindrapport nog een nawoord.

publicatie eindrapport

Met deze fase wordt het onderzoeks- en rapportageproces afgesloten en kan het rapport worden aangeboden aan Provinciale Staten. Behoudens vertrouwelijke informatie zal het rapport dan ook openbaar worden gemaakt. De Rekenkamer zal als regel 24 uur van te voren het rapport onder embargo verstrekken aan Provinciale Staten en aan Gedeputeerde Staten.

Indien gewenst zal de Noordelijke Rekenkamer een toelichting op het rapport geven aan betrokken college(s) van Gedeputeerde Staten (of gedeputeerde) en aan Provinciale Staten (of aan een commissie en/of aan de Programmaraad). Of er daarna nog een toelichting aan de media wordt gegeven, wordt van geval tot geval bezien.

Fase 6 monitor aanbevelingen

Deze fase bestaat uit het volgen van de wijze waarop en de mate waarin de aanbevelingen worden geïmplementeerd en uitgevoerd. Dit staat los van het eigenlijke onderzoek, maar is desalniettemin voor de Rekenkamer van belang. Ten eerste omdat zij graag inzicht krijgt in de effectiviteit van haar eigen werk. Ten tweede omdat het noodzakelijk kan zijn een vervolgonderzoek te doen na een aantal jaren. Dit doet zich voor als de rekenkamer signalen krijgt dat het probleem – dat ten grondslag lag aan het eerdere onderzoek – nog steeds actueel en relevant is.

Afhankelijk van de toezeggingen van betrokken colleges van Gedeputeerde Staten over de mate en het tempo waarin aanbevelingen zullen worden overgenomen, zal van tijd tot tijd aan de ambtelijke organisatie(s) worden gevraagd hoe het er voor staat. Een dergelijk verzoek zal gericht zijn aan de directeur-secretaris van de provincie.